

Hiša petja

(pesnitev)

Zemlja

1.

Bil še ni prostor glasbe: le glasovi in zvoki so odmevali v Praznini, ker tišina je nastopila šele, ko se je led zgostil. Ko so vode odtekle in je zavel veter, ki je posušil zrak, da je bil mehak in nežen kot krila metulja. Od obzorja do obzorja, od teme do svetlobe, se je razprostirala Zemlja. Pusta in prazna. Gorá še ni bilo in tudi doline so še spale v globinah, ozvočenih z bobnenjem rek in zvenenjem srebrnih studencev. Tema je rasla spod Zemlje k Nebu in Luč se je spuščala z nebesnega oboka, da se je prostor krivil in bil posoda Praznine in njenih neoblikovanih plodov. Razdalje so bile kakor sence: zdaj dolge tisočletja, a takoj za tem kratke za hip. Nič se ni premikalo po pustoti, ki je že bila svet. Um je bedel nad celinami, in kamni so bili edini sinovi, ki so čakali na očetove ukaze: na ogenj in Besedo, ki bo postala mlada nevesta in strašna mati, iz katere se bo rodil rod onih, ki jim bo vihar odtrgal krila in jih zasadil v jalovo prst, da tam kakor nagrobniki nebesnih kraljev čakajo in štejejo Čas. Horde oblakov so se kakor slavnostni venci, kite rož, cvetočih iz zraka, nabirale na jutranji in večerni strani Neba.

In Nebo se je odločilo in leglo v pusto posteljo, da oplodi tisto mesto, kjer se bo začela rodovitnost. Ko se reka v kri spremeni in sence zapuste podzemno srce in se noseča gora dvigne do zvezd: kamen poljubi ogenj. Gora razumnosti je sama stala sredi brezkrajnih planjav in veter je spal v njenem drobu. Prvi glas, ki bo učil ptiče in druga krilata bitja govorice Stvarstva. Sedemindvajset črk v imenu bitja, ki bo iskalo svoje brate in našlo samo sebe in si reklo: »Jaz sem, ki ne bom nikdar več!« Globoko je bilo spoznanje prve gore, ko jo je prekril sneg in je usa bela stopila na obalo Oceana. In so ji valovi poljubljali vznožje, kot da bi bila prva kraljica rodu, ki se bo rodil za smrt: vedno samo umiral in se rojeval star, starejši od tistega, ki ga je spočel.

2.

Hladen ogenj nariše dolino in temo prežene v zlate votline onkraj sedmega neba. Zemlja je čista, ko jo obiše dež, da vsi njeni obrazi zvene kot zvonovi, ki bodo oznanili rojstvo drevesa, v katerem si bo veter poiskal dom. Dež potrka na vrata vetra in ga prosi za besedo, da jo ponese v dolino, kjer se je naselil ogenj. In se

izdajal za pastirja, četudi ni imel svojih čred. A veter dežju ni dal besede, ki je spala v kamnu kot ptič v ledenem gnezdju zime. Veter je bil zelo star in poslušal je samo še petje Časa, ki je kakor obredni plamen ugašal v njegovih sanjah. V resnici pa se je Čas že zdavnaj odvil, živosrebrni klopčič, in odtekel v morje, ki je dojilo celine in prva tri nébesa.

In kdo bo zmozel med valovi, ribami in školjkami prepoznati sinove Časa? Samo oni, ki bo ogenj dvignil na goro, pod katero je križpotje zvezdnih utrinkov in slapov snežnega zraka. In kdo bo prvi pil mleko, ki bo obdarilo črede na modrih pašnikih? Tisti, ki mu bodo otroci oči z ognjem umivali in čistili njegov obraz kakor domovino izvoljenega ljudstva. Od severa do juga, od vzhoda do zahoda bodo letali ptiči in v kljunih nosili iz gline narejene čolničke, s katerimi se bodo jezera vozila po jutranjih in večernih prostranstvih. Oblike vseh življenj, ki bodo poselile poslednjo skalo in v senci drevesa, stebrov svetišča nepoimenovane moči, iskale leka za svoje rane, so zapisane v drobnem zrnu, ki se je takrat, ko sta bila Čas in Praznina še brat in sestra, odluščilo od zvezde, črne kakor votlo srce Teme.

In red bo zamenjal naključje in misel plaha divjo domišljijo, sestro smrtnega sna. Iz katerega se dvigne bitje k svoji želji biti in imeti. Biti pastir in imeti čredo, ki bo popasla vse kamne in goreče grme. In v svoji hrani prepoznala tuja božanstva in žrtve, zaklane njim v čast. Vesoljni zakon še ni Resnica, ampak samo tisto, kar zmore opisati ukradena beseda: ogenj, kamen, oko. Ker samo trikrat lahko poimenuje, nato pa se beseda spremeni v Zakon, ki sodi tudi nedolžnim.

Takrat pa se iz morja dvigne kača, ledeni voz zla, in napade zrno, ki je v vlažni prsti vzkliklo in se z ozelenelo sulico dotaknilo Sonca, da ga razveseli v njegovi veliki samoti. A kača ni bila samo hudobna, ampak je bila tudi lepa, lepa tako, da so ji vse reke zavidale. In so ptiči ukleti sledili njenemu vijuganju in nič več rečnim tokovom. S tem je bila na Zemlji uzakonjena vladavina utvare, ki kaže reči in pojave takšne, kot niso, čeprav nihče ne more dognati njihove prave narave ne podobe. In tako je nastala pesem o Zemlji, ki je še niso obdelovali ne čistili.

3.

Ognjeni pes je oplodil skalo, in črno seme je zalilo njene stotere speče oči. Sto tri leta je ostal senca ognjenega ljubimca na skali, da je ni mogel pobeliti niti sneg niti oblak, ki je vsako pomlad sedal nanjo. V skali se je snoval nov red: kristali so izgubljali svoje pravilne oblike in gladkost in kamnite žile so postajale mehke kot otroški lasje. Duša je dozorela v Duh in velika misel je že potovala k Zemlji. Ker v skali se je kotil nov čas, Čas, ki se bo vsako jutro zlevil iz temne maternice in se med ptiči, rastlinami in zgodnjimi delavci pognal prek nébesa, da ga še pred poldnevom vsega zaobjame. Iz skale so pognale korenine in začele spletati gnezdo za Kralja orla, ki se je že vračal z bojnege pohoda.

Senca ognjenega ljubimca je končno obledela in obraz matere skale je znova zasijal, kot bi sonce nanj posadilo krono. Kralj orel je že sédel v palači, spleteni iz korenin, poganjajočih iz noseče skale, in ona je mislila svojo prvo misel: »Sem, ki je ogenj v meni pustil seme.« Misel kot noč brezdanjo, kot radost varljivo. Plodnost je izbrala jalov kamen, da v njem dokaže svojo moč, silnejšo od zakonov Časa. Ker plod se lahko spočne tudi v gluhi snovi; ker življenje mora iz Niča vznikniti, da pritrđi volji Neba, ki ne dovoljuje nobene izjeme: vse, nad čemer leži, vse, kar se v njem podvaja, mora roditi. In rodila je tudi skala. Iz spomina na ogenj se je v njej rodil vrt, v katerem bo raslo tako drevo življenja kot tudi drevo spoznanja. En sam sadež bo dovolj, da se svet razdeli na one, ki bodo umni, in na druge, ki bodo smrti zapisani, ker njihovo bo samó življenje.

Prvi bodo slavili skalo in iz nje klesali stebre za svoja svetišča, drugi pa bodo hodili mimo nje sklonjene glave in težkih misli, ker za njimi bo kakor otroci šla smrt in jim šepetala pesmi, ki ne bodo omenjale skale. Pele pa bodo pesmi o ognju in v prisposodobah ga bodo slikale kot ognjenega psa, ki bo v visokem poldnevu občeval s skalo in vanjo izlil seme, da bo spočet vrt, v katerem bodo eni nagrajeni z umnostjo, drugi pa izbrani, da smrt preizkusi na njih svojo vladarsko samovoljo.

Rast, niša, original, perm. flow., aprila 1998 Veselica

4.

Ko bo ptič, ki poje samo opoldan, vzdignjen v steno gore v središču sveta, bo voda pritekla z Neba in namočila bo pustinja, da se bo pesek obarval zlato in bodo zvezde ljubosumne na lesketanje sredi belega dne. In reka bo obkrožila svet in z njo bodo potovale ribe in dolge zelene rastline, prepolne skrivnostnih sokov in vonjev. To bo prva doba plodnosti, ko smrt in življenje, kamen in voda, še ne bosta pozabila na svojo skupno mater: Ne-Biti. In ko se bo reka ustavila in rekla: »Dala sem ji piti in sedaj naj bo prostor, kjer se bo ponovila zgodovina Neba«, bo že noč in oblike se bodo raztopile in prvine se bodo pomešale med seboj. In v duši se bo spočela ljubezen. Ljubezen do vsega tistega, kar šele bo. Kovači in tesarji in gradbeniki bodo samo ponavljali tisto, kar je bilo že zdavnaj pozabljeno: delo, ki spreminja podobo sveta in postavlja domove onim, ki si z nočjo nadenejo podobo človeških bitij.

5.

Ali se da iz besede ustvariti svet? Če je beseda tisto, s čimer um ustvari misel, potem misel lahko zaobjame Praznino, brezčasje in brezprostorje, in vanjo umesti Prostor in Čas in ju poimenuje kot svet. In podari svetu oblike in pojave: mere in barve, gore in drevesa, vode in oblake, živali in človeška bitja. In ves svet je v eni sami misli, ki je Misel Stvariteljica. In prvi otroci, ki se rode človeškim parom, so bogovi, ki zapuste misel in se začno svobodno gibati po Nebu. Ker Nebo je še edini spomin na tisto, kar je nekoč bilo brezčasje in brezprostorje. A misel bogov ne more nikdar pozabiti in zato nenehno z besedami ustvarja pripoved o Stvarjenju sveta. In se poimenuje za Stvarnika: za enega samega boga. Ker dovolj je bila ena sama misel, da je priklicala besede, ki so ustvarile svet. In priklicala tudi smrt, ki je vsemu šele dala pravi pomen tako, da je število besed postalo končno, število reči in pojavov pa neskončno.

6.

Kdo je bil, ki je prvi stal na Zemlji in se sam izročil Nebu, ki ga je določil za prostor skrivnosti? Je bil močan in lep? Ali pa je bil od strahu in samote grd in zloben, da so se vsa bitja, četudi niso bila njegovega rodu, odvrnila od njega? Je mar že poznal tistega, ki bo njegov brat? Tisto, ki bo njegova žena? Ki mu rodi sina in podari radost družbe, da ne bo sam in samotni zrl iz minulosti v prihodnost, ki je ni in ni.

In koga naj daruje tisti strašni skrivnosti, ki ji bo nadel toliko imen, kolikor darov ji bo zažgal na zemlji? Kolikor žrtev ji bo v dar in čaščenje zaklal? In čemu sploh darovati? Čemu klati, da se ga skrivnost usmili? Da mu pošlje znamenje, ki ga bo moral vklesati v goro, ki je nikdar ne doseže. A bil je sam in

vedel ni, kako naj živi, ker skrivnost na Nebu mu je šepetala v vetru in mu govorila v neurju – naj ji prisluhne, naj ji poje pesmi, ker ona ima rada petje, a ne samo petje, ampak tudi plese in podobe, v katere se je poskušala ujeti, četudi je nepredstavljiva in nedoumljiva.

Oni na Zemlji, sam in lep in zloben in močan in prestrašen, je zrl v Nebo in gledal v reke, ki so se vile z gorá v doline in od tam proti obalam morij, ki so bila kakor samci one nepoimenljive skrivnosti góri na Nebu. Stal in meril tok vode, ki je na svojih hrbtih nosila težke oblake, kakor iz kamna izklesane. So mar to znamenja Nje, ki terja, da jo spoznam kot nespoznavno, si je mislil oni na Zemlji in svojo misel je hotel prelititi v pesem. A pesem ni in ni hotela sprejeti njegove misli, ker njena narava je bila skrivnostna in ni hotela sprejeti vase še ene skrivnosti. Zato je bila pesem, ki jo je oni samotnež na Zemlji spesnil v čast in slavljenje skrivnosti na Nebu, pesem, ki je pela o človeku, ki ne zna odgovoriti na vprašanje: kaj je skrivnost? Zato je pela o njegovem delu in spanju. O klitju žita in zorenju plodov; o prižiganju ognja in o veselju, ki ga je v njegovem srcu zbudilo zoreče polje in belo jagnje, ki je tekalo krog njegovega ognja, kot da je mati, ki ga je pravkar povrgla. In pesem se je zaključila z vprašanjem: kakšno naj bo življenje ljudi? In to je postala najvišja skrivnost, ki jo je oni samotni na Zemlji znal poimenovati. Njegovo lastno življenje je bila najvišja skrivnost, ki jo je upesnil.

In odtelej se je sicer še oziral gori k Nebu in skušal razbirati znamenja, ki so se risala v Nebu, in tudi oblake, ki so pluli na hrbtih rek, je že odrešil kamnite teže. In pesmi, ki jih je pel, niso bile več pesmi, ki bi terjale žrtev, da jo darujejo, da jo zakolje, ampak samo še dušo, ki je prisluhnila glasovom, prebivajočim v njenem domu. Domu, zgrajenem pod velikim praznim Nebom.

7.

Kdo bo, ki bo verjel, da »večna radost zavlada vsepovsod«? Bo v njem samo vera, trdna kot skala, ki se je niti studenec ne upa dotakniti, ali pa bo vanj že posajeno seme, iz katerega stopi on, ki ga bodo vse žive reči slavile, ker bale se ga bodo kakor očeta, ki z močjo praznih rok stopi čez prag doma? Od kod je prišla vera, ki je bila silnejša od najstrašnejšega viharja; ki je bila blagodejna bolj od bogate in nenadejane žetve?

Sonce je vsako jutro znova vzradostilo srca onih, ki so stopali krog svojih domov, opazovali svoje žene in otroke in šteli črede. In opoldan je njihova radostna srca opijanila luč, da so sédli v senco svetega drevesa in si zapeli pesem o žitu, vinu in govedu.

A bila je tudi tema, ki jo je noč prinesla izza gorá in morij, in v temi se je radost skrčila kakor senca v opoldanski bleščavi in srce je bilo kakor majhen otrok: veliko si je želelo, a zelo malo upalo. In iskalo je zavetja. Ob ognju, v naročju

toplega zraka, na robah zlatasto gorečega. In tedaj se je zaslišala pesem teme, ki ni slavila žita, vina ali ovác, ampak tisti nepoznani kraj, kjer se je dogodilo rojstvo. Ker noč je opominjala, da se je vse nekoč začelo, a da se bo tudi končalo. Noč je bila okrašena z zvezdami, tujimi vonji in glasovi ptičev, lesketajočih se v gosti snovi, ki je polnila srca plašnih.

In ko je ogenj začel sanjati in je postal temnordeč, kot da ga je kri obarvala, se je radost potuhnila v hladne kote domov in na belih prtihi so se zasvetili noži, da režejo darove, ki jih je luč dneva prinesla v bližino ljudi. In senca noža se je prelomila in na steno izrisala znamenje hudega: trikrako znamenje, ki ni bilo podobno ne zvezdi ne mesecu ne križu. Kot pohabljen roka je drselo prek sten domov in klicalo k sebi temo, da je zalila vse hiše, sezidane ob rekah, po ravninah in vzdolž obal. Trikrako znamenje, ostro kot bodalo, se je zadiralo v srca onih, ki so spali, in v obraze budnih. Da so tekle krvave solze in so srca koprnela po tolažbi: O, ko bi večna radost zavládala svetu! je bila tedaj edina želja, ki je véla skoz noč kakor pomladni veter. O, ko bi bil ves svet kraljestvo radosti! je bila želja, ki je vrela v sanje kakor teman potok, izvirajoč spod Mesečevih gorá na jugu.

Nobene besede ni bilo v začetku, le tema in želja tistih, ki so, ko je bilo jutro, hodili krog svojih domov; opazovali otroke in žene in šteli svoje črede. In njihov vladar je bil strah. Sedel je na prestolu njihovih sanj in terjal je, da mu darujejo svoje želje – želje kakor otroke: lepe, gole, nedolžne. In tedaj je že bilo nekaj malega vere, šibke vere, v srcih njih, ki so zaspali, še preden je ugasnil poslednji plamen. In se je trikrako znamenje splazilo iz domov na plano in od tam prek travnikov in pašnikov do gorá, ki so črne v temi noči rasle k Nebu; in z vrhov gorá, znamenje, med sestre zvezde v globinah nebeškega oceana.

8.

Čas vstopi v hišo in dotakne se ognja, ležišča, hrane in ljubezni, ki je tam doma. In ljubezen se kot kača zlije čez vse reči, ki so bile v hišo prinesene, da bi bile dom. In zave se ljubezen, da je bila že včeraj, da je bila že dan in teden in mesec pred tem. Zave se, da ima že svoje življenje, ki je brat reki, šumeči za hišo, ki je dom. In ogenj ugasne in hišo zalije tema. Ležišče je prazno in hrana pusta, okamnela. Čas se igra z ljubeznijo, se ji dobrika in jo ljubkuje, da se ljubezen ove, da je ženska, ker Čas si je nadel podobo divjega bika. In tako Čas spi z ljubeznijo in ljubezen stopi na vrt, razsvetljen od zvezdnih sanj, in okrašen z rožami in presojnimi kamni. Čas vodi za roko, ljubezen omamljeno, in potok in kača odtečeta, se odplazita iz hiše, ki je bila dom, a je sedaj pusta in prazna, ker njeni prebivalci so visoko v gorah, kjer pričakujejo, da jim Nebo izroči darove in zakone. Da bo brat spoštoval brata, četudi bo v roki držal nož; da bo sin ljubil mater, četudi bo najlepša. Ljubezen je sredi vrta usa od Časa in pozabljenje se naseli v njej, da je še lepša kot kdaj koli poprej. Čas pleše krog nje gole in zvezde

so sladke kakor jagode in kamni ostri, kot bi luč noči postala. Hiša ni več hiša, ampak samo še želja, v kateri se ne da več živeti, ker ljubezen se je iz nje dokončno izselila.

In ko minejo polni in prazni, svetli in temni meseci, ko kri devetkrat obarva vrt, ljubezen Času povije otroka. Tedaj Nebo onim na gori daruje zakone in jih požene v dolino, da tam znova sezidajo svoje domove, nalože na ogenj, pogrnejo ležišča in pojedjo hrano, ki je že devetkrat vzcvetela. Ker zakon se imenuje Ljubezen, ki naj bo doma v hiši in tudi krog nje. Vse do brega reke, deroče mimo proti Neznanemu, kjer kraljuje sovraštvo. Otrok Ljubezni in Časa je drobno zlatasto zrno, žareče sredi vrta, da si zvezde zatiskajo oči, rože mro od silnega koprnjenja in se prebujeni kamni kakor led topé.

Otrok zrno pa čaka njih, ki mu bodo dali lice in ime in ga zakopali v mehko prst vrta, mehko kot materina dojka, in ga poimenovali Paradiž in ga zalivali s solzami in urinom. Da se zrno zarije globoko, globoko v prst, mehko kot materina dojka, da jo posveti, da nikdar več nihče ne stopi nanjo. Da jo samo še obdeluje z ljubeznijo in šteje dneve in noči, ki so bili čas njegove ljubezni, ki je morala umreti, da se je rodilo zrno.

